

Οι πρωτοπόρες έρευνες του Έλληνα Ψυχιάτρου Αθανασίου Καυκαλίδη (1919-1987) στο χώρο της ψυχο- δηλωτικής επιστήμης και της προγεν- νητικής ψυχολογίας και ιατρικής

Ζέφυρος Α. Καυκαλίδης
Δικηγόρος -Συγγραφέας

**Μέλος της International Society of Prenatal
and Perinatal
Psychology and Medicine (Heidelberg)**

Περίληψη

Η επίδραση των προγεννητικών και περιγεννητικών εμπειριών στη ψυχική υγεία του ανθρώπου. Η αιτιολογία της ψυχικής διαταραχής με βάση τα ευρήματα των ερευνών "αυτοψυχογνωσίας" με ψυχοδηλωτικά φάρμακα του Δρ Αθανασίου Καυκαλίδη.

Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται σε δύο, σχετικώς νέα, γνωστικά αντικείμενα στα οποία η συνεισφορά του Έλληνα Νευρολόγου-Ψυχιάτρου Δρ Αθανασίου Καυκαλίδη (1919-1987) υπήρξε σημαντικότερη. Οι δύο νέοι αυτοί επιστημονικοί κλάδοι είναι η ψυχοδηλωτική επιστήμη¹ και η προγεννητική ψυχολογία και ιατρική². Ο πρώτος κλάδος μελετά την επίδραση που έχουν τα ψυχοδηλωτικά φάρμακα (LSD-25, Psilocibine, Psilocine, Ketamine, MDMA κ.λπ.) στο χώρο της μνήμης και του μη-συνειδητού. Ο δεύτερος μελετά την επίδραση του ενδομήτριου περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της ανθρώπινης προσωπικότητας. Οι ερευνητές και των δύο κλάδων έχουν να αντιμετωπίσουν αφ ενός μεν την παρεξήγηση που δημιουργήθηκε γύρω από τα ψυχοδηλωτικά φάρμακα αφ ετέρου δε την αρνητική θέση της παραδοσιακής ψυχολογίας και ιατρικής γενικότερα σχετικά με την ενδομήτρια ζωή. Αλλά οι τεχνικές που αναπτύχθηκαν με τα υπερηχογραφήματα, τις ακτινογραφίες και τα φωνο-καρδιογραφήματα, άνοιξαν ένα παράθυρο σ αυτή την πρώιμη και άγνωστη περίοδο της ανθρώπινης ζωής. Μελέτες επίσης όπως αυτή του Langeworthy³ οι οποίες υποστήριζαν ότι η ελλιπής μυελινοποίηση αποτρέπει το έμβρυο από το να δεχτεί μηνύματα μέσω των αισθητηριακών νευρώνων, και που επέδρασαν καταλυτικά στον τρόπο αντιμετώπισης του εμβρύου στο χώρο της παιδιατρικής και της μαιευτικής, ανατράπηκαν από τις ερευνητικές εργασίες των Bekoff-Fox⁴. Στο χώρο δε της ψυχολογίας και της Ψυχιατρικής και τη σχέση εμβρυϊκής μνήμης και ψυχικής διαταραχής, όπου επικεντρώθηκε η έρευνα του Αθανασίου Καυκαλίδη από το 1960 μέχρι το θάνατό του το 1987, έχουμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα

Η λειτουργία της μνήμης είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη ψυχική υγεία και τη γνωστική και αντιληπτική ικανότητα του ανθρώπου. Όταν η μνήμη είναι απελευθερωμένη από τραυματικές εμπειρίες, η ψυχική υγεία είναι απείρως καλύτερη και η γνωστική λειτουργία αλλά και η εν γένει συμπεριφορά του ανθρώπου υπηρετεί ορθότερα την αυτοσυντήρηση/υπαρξιακή του ταυτότητα⁵.

Στα αγνάρια των αρχών αυτών πρέπει να αντιμετωπιστεί και η όλη ψυχαναλυτική διαδικασία του

Freud. Η αναμνηστική διαδικασία στη ψυχανάλυση φτάνει μέχρι ένα ορισμένο σημείο. Φτάνει μέχρι τα 1,5 με 3 χρόνια⁶. Στα έργα ορισμένων ψυχαναλυτών της δεκαετίας του 1930 ωστόσο, όπως ο Otto Rank και Sandor Ferenczi⁷, διαβάζουμε περιστατικά ασθενών οι οποίοι μέσα από όνειρα η και στη διάρκεια ψυχαναλυτικών συνεδριών ανακάλεσαν στη μνήμη τους τη στιγμή της γέννησης τους. Για τον Rank συγκεκριμένα, ο τραυματισμός της γέννησης αποτελεί τον πυρήνα των νευρώσεων.

Στα 1966 στο IV Παγκόσμιο Συνέδριο Ψυχιατρικής στη Μαδρίτη ο Αθανάσιος Καυκαλίδης ανακοινώνει ένα περιστατικό του το οποίο στη διάρκεια βαθιών συνεδριών με ψυχοδραστικά φάρμακα επαναβίωσε την ενδομήτρια ζωή του και τη στιγμή της εξώθησης γέννησης. Τον επόμενο χρόνο στο IV Διεθνές Συνέδριο Ψυχοθεραπείας⁸ στο Wiesbaden ανακοινώνει νέα κλινικά ευρήματα στο χώρο της προγεννητικής παρουσιάζοντας δύο περιστατικά που είχαν επαναβιώσει με ψυχικό και σωματικό συγχρονισμό προγεννητικές και περιγεννητικές καταστάσεις. Στις βαθιές ψυχοθεραπείες που υπέβαλε τους ασθενείς του είχε χρησιμοποιήσει ως βοηθητικό ψυχοθεραπευτικό μέσο την διαιθυλαμίδα του d-λυσεργικού οξέως ή LSD-25 ή Delyside Sandoz.

Το περιώνυμο αυτό φάρμακο από την ημέρα που παρασκευάστηκε συνθετικά από τον Albert Hofmann στα εργαστήρια της φαρμακοβιομηχανίας Sandoz της Ελβετίας⁹ χρησιμοποιήθηκε από τον άνθρωπο με τρεις διαφορετικούς τρόπους

Ως φάρμακο επιβοηθητικό στη ψυχοθεραπεία με το οποίο επιτυγχάνεται η φρουδική abreaction¹⁰. Τα επιστημονικά άρθρα και τα πρωτόκολλα έρευνας μεταξύ 1950 και 1976 μιλούν για μια πρώτου μεγέθους συγκινησιακο-διανοητικές διαφοροποιήσεις στο χώρο του μη συνειδητού¹¹.

Χρησιμοποιήθηκε επίσης από τις μουσικές υπηρεσίες των ΗΠΑ στις αρχές του 1950 ως ουσία που μπορεί να οδηγούσε στην "πλύση εγκεφάλου". Εγκαταλείφθηκε ωστόσο γρήγορα διότι όχι μόνον δεν εξυπηρετούσε αυτό τον σκοπό αλλά είχε πολλές φορές τελείως αντίθετα αποτελέσματα¹².

Από τις αρχές του 1960 ξέφυγε από την ορθολογική επιστημονική έρευνα και έγινε αυτό που οι αγγλοσάξονες αποκαλούν street drug.

Έκτοτε, λόγω του σκανδάλου που ξέσπασε με την αλόγιστη και έξω-επιστημονική χρήση του φαρμάκου, οι ψυχοδραστικές ουσίες απαγορεύθηκαν δια νόμου και οι έρευνες σταμάτησαν για πολλά χρόνια για να ξαναρχίσουν στα 1997 με άδεια της Food and drug Administration (FDA) των ΗΠΑ¹³. Σήμερα βρίσκονται εν προόδω πληθώρα ερευνητικών πρωτοκόλλων γύρω από τα ψυχοδραστικά φάρμακα σε διάφορα κέντρα ερευνών¹⁴.

Ο πληρέστερος ορισμός του LSD-25 και γενικότερα των ψυχοδραστικών φαρμάκων, ο οποίος γίνεται σήμερα αποδεκτός από τον κύκλο των ερευνητών αυτού του χώρου, δόθηκε από τον Αθανάσιο Καυκαλίδη στα 1980 στο κλασικό πλέον έργο του Η γνώση

της μήτρας, αυτοψυχογνωσία με ψυχοδραστικά φάρμακα¹⁵ και έχει ως εξής :

Πιστεύω, γράφει ο Αθανάσιος Καυκαλίδης, ότι η ύλη από την οποία αποτελείται το ανθρώπινο σώμα διατηρεί τη μνήμη της προέλευσής της και της εξέλιξής της. Η επανενεργοποίηση της μνήμης αυτής από το LSD-25 μεταφέρει τον άνθρωπο απεριορίστως στο χρονικό παρελθόν και του δημιουργεί ανάλογα επίπεδα συνείδησης της ύλης. Με άλλα λόγια, η επαναβίωση του απώτατου παρελθόντος που είναι δυνατόν να προκληθεί με τη χορήγηση ψυχοδραστικών φαρμάκων είναι αποτέλεσμα της επανενεργοποίησης λανθάνουσας μνήμης της ύλης από την οποία ύλη προήλθαν όλοι οι πρόγονοι της ζωολογικής κλίμακας¹⁶.

Οι ανακοινώσεις του Αθανασίου Καυκαλίδη στη Μαδρίτη και στο Wiesbaden αποτέλεσαν την αρχή μιας μακρόχρονης ερευνητικής πορείας, που άρχισε στην ιδιωτική κλινική του στο Κάιρο, συνεχίστηκε στα Ψυχιατρικά Ιδρύματα Αθαλάσσης της Λευκωσίας, με διαλείμματα στην Καλιφόρνια, Γενεύη και Παρίσι και τελείωσε με το θάνατο του στην Αθήνα το 1987. Τριάντα ολόκληρα χρόνια αφιερώθηκαν στην έρευνα. Η θεωρία του, που βασίστηκε στα κλινικά ευρήματα 121 περιστατικών διαφόρων ηλικιών και εθνοτήτων τα οποία επαναβίωσαν την ενδομήτρια και περιγεννητική τους εμπειρία, καλείται "αυτοψυχογνωσία". Αυτοψυχογνωσία είναι μια νευρωνική διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα την υποκειμενική συγκινησιακο-διανοητική συνειδητοποίηση του περιεχομένου του μη συνειδητού και των κινήτρων της συμπεριφοράς. Θα πρέπει να τονιστεί εδώ ότι μία συνεδρία με LSD-25 διαρκεί 6-9 ώρες.

Η θεωρία της "αυτοψυχογνωσίας" καθώς και οι κλινικές έρευνες που τη στηρίζουν έφτασε στα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα: Ο άνθρωπος δε γεννιέται άγραφο χαρτί¹⁷. Η συνείδηση διαμορφώνεται μέσα στη μήτρα. Το έμβρυο νοιώθει από την πρώτη στιγμή της συνένωσης του σπερματοζωαρίου και ωαρίου των φυσικών του γονιτών. Για την εμβρυϊκή συνείδηση η μητρική αποδοχή ή απόρριψη αποτελεί μηνύματα-ερεθίσματα που κατά κανόνα αφήνουν τα ίχνη τους στα ανθρώπινα κύτταρα. Η επανενεργοποίηση αυτών των "ιχνών μνήμης" από το ψυχοδραστικό φάρμακο είχε ως αποτέλεσμα την επαναβίωση της ενδομήτριας εμπειρίας. Τα κλινικά ευρήματα οδήγησαν την Αυτοψυχογνωσία στο να κατατάξει τα έμβρυα σε Υπαρξιακά ανεπιθύμητα, Ανεπιθύμητα λόγω φύλου, Περιοδικά ανεπιθύμητα, Κληρονομικά ανεπιθύμητα και Ευπρόσδεκτα. Βέβαια τα περισσότερα έμβρυα ανήκουν σε περισσότερες από μία κατηγορίες και ο βαθμός της μητρικής απόρριψης η αποδοχής ποικίλει από έμβρυο σε έμβρυο.

Ένα βασικότατο στοιχείο που εισάγει η θεωρία του Αθανασίου Καυκαλίδη, όπως γράφει ο καθηγητής ψυχιατρικής της Χαϊδελβέργης Ludwig Janus¹⁸, είναι η κατηγορία της απορριπτικής και αποδεκτικής μήτρας. Η αποδεκτική κατάσταση στη μήτρα πληροί το έμβρυο με γαλήνη και ασφάλεια και το οπλίζει με

ένα συμπτυκνωμένο σύστημα αποδοχής. Η απορριπτική με τρόπο και ανασφάλεια και δημιουργεί ένα συμπτυκνωμένο σύστημα απόρριψης έτοιμο να επανενεργοποιηθεί κατά τη διάρκεια της μετέπειτα ζωής του από άλλα ομοειδή εσωτερικά ή εξωτερικά ερεθίσματα. Η ποιότητα της ενδομήτριας ζωής ως αποδεκτικής ή απορριπτικής παίζει καθοριστικό ρόλο στη μετεξέλιξη και μεταγεννητική του πορεία. Όσο κι αν αυτό ηχεί παράξενα στα ώτα ενός αμιγούς καρτεσιανού πνεύματος, η προγεννητική και περιγεννητική εμπειρία προκαθορίζει μέχρις ένα βαθμό τη ψυχική και σωματική υγεία του ανθρώπινου όντος καθώς και την αντιληπτική του ικανότητα. Η ποιότητα του φόβου που αισθάνεται το έμβρυο από απορριπτικά μηνύματα/ερεθίσματα, τα οποία παράγονται στο εξωτερικό του περιβάλλον (μήτρα) και που είναι αποτέλεσμα εξωτερικών ή εσωτερικών ερεθισμάτων, τα οποία ταραάζουν την εγκυμονούσα μητέρα, είναι πολλές φορές ανυπόφορη φτάνοντας στα όρια του δέους. Πολλοί υποβλήθέντες σε συνεδρίες επαναβίωσαν συγκινησιακά αυτό τον τρόπο της απόρριψης τον οποίον συνέδεσαν και συνέκριναν με τη δραστηριοποίησή τους στη μετέπειτα ζωή.

Ο φόβος της απορριπτικής μήτρας και της εξώθησης*γέννησης, ο οποίος είναι δυνατόν να επανενεργοποιηθεί στη διάρκεια της μεταγεννητικής ζωής από άλλα εσωτερικά ή εξωτερικά απορριπτικά ερεθίσματα, αποτελεί κατά τον Αθανάσιο Καυκαλίδη την αιτία της ψυχικής διαταραχής και των διαφόρων κλινικών εικόνων της (από την απλή νευρική ένταση μέχρι τα ψυχωσικόμορφα-ψυχωσικά συμπτώματα και φαινόμενα).

Η κεφαλαιώδους σημασίας συμβολή του Αθανασίου Καυκαλίδη στη ψυχιατρική πρέπει να ειδωθεί από τις εξής διαπιστώσεις. Υπάρχουν ψυχικές διαταραχές γνωστής αιτιολογίας και είναι εκείνες οι διαταραχές οι οποίες συνοδεύονται από τοξικές ή λειτουργικές ή οργανικές βλάβες του νευρικού συστήματος η και των λοιπών συστημάτων. Υπάρχουν όμως και ψυχικές διαταραχές μη συνοδευόμενες από τοξικές λειτουργικές ή οργανικές βλάβες του νευρικού συστήματος. Σ' αυτή την ομάδα, η οποία είναι και η συντριπτικά μεγαλύτερη, ανήκουν οι νευρώσεις και οι ψυχώσεις της παραδοσιακής ψυχιατρικής. Την άγνωστη κατά κανόνα αιτιολογία τους έρχεται να ερμηνεύσει το έργο του Αθανασίου Καυκαλίδη. Κατά τον Έλληνα ψυχίατρο η βασική αιτία των ψυχικών διαταραχών (αγνώστου μέχρι σήμερα αιτιολογίας), είναι αποτέλεσμα της δραστηριοποίησης του νευρικού συστήματος από απορριπτικά ερεθίσματα που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της εμβρυϊκής ζωής ή / και της εξώθησης γέννησης. Τα απορριπτικά αυτά ερεθίσματα (λ.χ. προσπάθεια αποβολής, άρνηση του φύλου, άρνηση της ύπαρξης του εμβρύου από τη μητέρα κ.λ.π.) προκαλούν στην εμβρυϊκή συνείδηση φρικιαστικό τρόπο και δέος. Αποτελούν στην ουσία ερεθίσματα που αντιστρατεύονται την υπαρξιακή ταυτότητα/αυτοσυντήρησή του. Η θεωρία της αυτοψυχογνωσίας υποστηρίζει ότι μια βασική νευρωνική διαδι-

κασία που παίζει σημαντικό ρόλο στη δραστηριοποίηση του ανθρώπου από ερεθίσματα είναι η ακόλουθη: Κάθε απορριπτικό ερέθισμα τείνει να καταστήσει συνειδητό το μη-συνειδητό πρωτόγονο δέος της απορριπτικής μήτρας, τείνει, με άλλα λόγια, να οδηγήσει τον άνθρωπο στο να εμβιώσει συνειδητά τον τρόπο της ενδομήτριας απόρριψης/εξώθησης γέννησης. Αυτό ο άνθρωπος το αρνείται. Αρνείται κυριολεκτικά να βιώσει αυτή την κατάσταση και προσπαθεί με κάθε τρόπο και κάθε μέσο να εξισορροπήσει την όλη διαδικασία. Οι διάφορες κλινικές εικόνες ψυχικής διαταραχής, δηλαδή η νευρική ένταση, τα νευρωσικά συμπτώματα και φαινόμενα ή τα ψυχωσικόμορφα-ψυχωσικά συμπτώματα και φαινόμενα αποτελούν, μεταξύ άλλων, μέσα εξισορρόπησης και αποφυγής. Θα πρέπει να τονιστεί εδώ ότι τα προσαναφερθέντα δεν επέχουν απόλυτη ισχύ για όλους. Οι έρευνες απέδειξαν ότι κάθε άτομο αντιδρά με καθαρά προσωπική τρόπο. Τουτέστιν δε σημαίνει ότι εάν ένας Α απορρίφθηκε ενδομήτρια θα πρέπει οπωσδήποτε να παρουσιάσει ψυχική διαταραχή. Αυτό ωστόσο που μπορεί να υποστηριχθεί είναι ότι η βασική αιτία των διαφόρων μορφών ψυχικής διαταραχής - από την απλούστερη νευρική ένταση μέχρι την ψύχωση - είναι ο φόβος, ο οποίος κλιμακώνεται επειδή διαφοροποιείται η ποιότητα των απορριπτικών ερεθισμάτων που τον προκαλούν¹⁹.

Ο χρόνος δεν μας επιτρέπει περαιτέρω ανάλυση της θεωρίας και ψυχοθεραπευτικής της αυτοψυχογνωσίας, όπως η θεωρία των νευρώνων, η θεωρία των ιχνών μνήμης, η ανάπτυξη του αιτιολογικού μηχανισμού της ψυχικής διαταραχής, ο συγκινησιακός συμβολισμός του σεξ, η έννοια των μητρικών υποκαταστάτων και βέβαια η σύγκριση της με άλλες έρευνες στο αυτό πεδίο καθώς και οι φιλοσοφικές γνωσιολογικές και ηθικές προεκτάσεις του έργου του. Οι θέσεις του Α.Κ. ωστόσο έρχονται σήμερα να επιβεβαιωθούν όχι μονάχα στο χώρο της ψυχιατρικής με τα συγκλίνοντα έργα των ψυχιάτρων Stanislav Grof, Frank Lake, Thomas Verny, David Chamberlain, Ludwig Janus et al., αλλά και στο χώρο της νευροενδοκρινολογίας και της Ψυχονευροανοσολογίας. Οι συνθήκες του προγεννητικού περιβάλλοντος επιδρούν όχι μόνο στο χώρο των ψυχικών λειτουργιών αλλά και κατ' επέκταση στις σωματικές λειτουργίες. Ο καθηγητής της Νευρο-ενδοκρινολογίας Dr Peter G. Fedor - Freybergh²⁰ της Στοχόλμης θεωρεί ότι το ανοσοποιητικό σύστημα αντιμετωπίζεται σήμερα σε άμεση σχέση ενσωμάτωσης με άλλα φυσικά κυκλώματα, όπως το κεντρικό νευρικό σύστημα και το νευρο-ενδοκρινικό σύστημα. Υπάρχουν δε ενδείξεις ότι αυτό το ολο-σύστημα είναι αμφίδρομο και κάθε επί μέρους σύστημα επιδρά πάνω στο άλλο. Η ενσωματωμένη Ψυχο-ανοσοποιητικο-νευροενδοκρινολογία αντιπροσωπεύει μια μοναδική ευκαιρία για πρώιμη αποφυγή ψυχολογικών και συγκινησιακών διαταραχών.

Θα θέλαμε να κλείσουμε με τη θέση του καθηγητή Freybergh της οποίας η ολιστική υφή μας βρίσκει

απολύτως σύμφωνους από φιλοσοφικής και οντολογικής πλευράς: Η ανθρώπινη ζωή είναι ένα αδιαίρετο continuum όπου τα διάφορα στάδια της έχουν τη σημασία τους και την ισόνομη βαρύτητά τους αλληλεπιδρώντας το ένα στο άλλο. Σ' αυτό το "συνεχές" το άτομο αποτελεί μια αδιαίρετη οντότητα ψυχολογική, φυσική και κοινωνική. Δε μπορούμε να απομονώσουμε το φυσικό, βιοχημικό, ενδοκρινολογικό και ψυχολογικό προτσές το οποίο είναι βασικά αδιαίρετο. Το συνεχές της ζωής ξεκινά in utero. Η διαταραχή της ζωής σε ένα σημείο, όπως είναι το προγεννητικό στάδιο, μπορεί να οδηγήσει στη ψυχική και σωματική αρρώστια ή στην ακραία περίπτωση (όταν η ομοίωση δε μπορεί να κρατήσει πλέον τη συνοχή της) στο θάνατο. Είναι ο μύθος της πεταλούδας όπου ένα τίνανγμα των φτερών της σε κάποιο σημείο της γης μπορεί να προκαλέσει ύστερα από χρόνια έναν κυκλώνα σε ένα άλλο σημείο της γης...

Η προγεννητική ψυχολογία και ψυχιατρική, επιβληθούμενη από την ψυχοδηλωτική επιστήμη, η οποία επικεντρώνεται στην επανενεργοποίηση και μελέτη της μνήμης και του περιεχομένου του μη συνειδητού, οδηγεί νομοτελειακά σε ένα νέο "παράδειγμα", μια νέα ανάγνωση και βίωση του κόσμου με τεράστιες συνέπειες στις δεκαετίες που έρχονται, συνέπειες για τη ψυχική υγεία αλλά και την όλη συμπεριφορά του ανθρώπου προς τον εαυτό του και τον περιβάλλοντα χώρο. Η Ελληνική Ψυχιατρική εκπροσωπούμενη την τελευταία 40ετία διεθνώς από το έργο του Αθανασίου Καυκαλίδη, δεν είναι μόνον παρούσα αλλά και πρωτοπόρος στη συντελούμενη αυτή οντολογική και γνωσιολογική αλλαγή.

Λέξεις-κλειδιά: Ψυχοδηλωτικά φάρμακα, LSD-25, Psilocybin, Psilocin, Ketamine, Mescaline, MDA, MDMA, μνήμη, εμβρυϊκή συνείδηση, απορριπτική και αποδεκτική μήτρα, ο τραυματισμός της γέννησης, αιτίες ψυχικών διαταραχών, προγεννητική και περιγεννητική Ψυχολογία και Ιατρική, Νευροενδοκρινολογία, Ψυχονευροανοσολογία, Sigmund Freud, Otto Rank, Sandor Ferenczi, Stanislav Grof, Frank Lake, Thomas Verny, David Chamberlain, Ludwig Janus

Βιβλιογραφία

1. Η λέξη "ψυχοδηλωτικό" προέρχεται από τις λέξεις δηλώ και ψυχή και σημαίνει αυτό που δηλώνει το περιεχόμενο της ψυχής. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Αθανάσιος Καυκαλίδης, Η Γνώση της Μήτρας, Αυτοψυχογνωσία με Ψυχοδηλωτικά Φάρμακα, Ολκός 1980, W.V. Caldwell: LSD Psychotherapy, Grove Press, Inc., New York, 1969. Peter Stafford: Psychedelics Encyclopedia J.P. Tarcher, Inc. Los Angeles, 1983. Lester Grinspoon, James B. Bakalar: Psychedelic drugs reconsidered, Basic Books, Inc., Publishers New York, 1979. Stanislav Grof: LSD Psychotherapy, Hunter House 1980. A. Pletscher, D. Ladewig: 50 years of LSD; current status and perspectives of hallucinogens, The Parthenon Publ. Group, 1994.

2. Ludwig Janus. The enduring effects of prenatal experience - Echoes from the womb, Jason Aronson Inc. 1997 βλ. επίσης Kafkalides Athanassios, A Case of homosexuality treated with LSD-25 [Proceedings of the IV World Congress of Psychiatry, Madrid 1966], Athanassios Kafkalides, The power of the womb and the subjective truth, TR, 1998 (Πρώτη έκδοση: Η Δύναμη της Μήτρας και η υποκειμενική "αλήθεια", Ελεύθερος Τύπος 1987), Stephen M Maret, The Prenatal Person, University Press of America, 1997, Verny Thomas, The secret life of the unborn child, Delta 1981, Chamberlain David B, Babies remember birth, Jeremy P Tarcher, 1988

3. Langeworthly U., Developmental of behavior Patterns and Myelinization of the Nervous System in the human fetus and infant, contributions to embryology, Washington DC, the Carnegie Institute XXIV, No 139, 1933) - Οι θέσεις της προγεννητικής αντιμετώπισηκαν αρνητικά και συνεχίζονται με το ακόλουθο σκεπτικό: Αφ' ενός από τον Freud ο οποίος θεωρούσε την ενδομήτρια ζωή και την προσομοίωζε με τον ύπνο (Redgeway, The unborn child, Wildwood House, London 1987) αφ' ετέρου βασίζονται στην προαναφερθείσα μελέτη Langeworthly του 1933 ως απόδειξη. Η έρευνα αυτή καταφάσκει ότι: "incomplete myelinization of sensory tracts resulted in the inability of the fetus to receive neural messages from its specialized sense receptors". Νεότερες έρευνες ωστόσο έδειξαν καθαρά ότι η πλήρης μυελινοποίηση που παρουσιάζεται μετά τη γέννηση δεν είναι απαραίτητη για την αισθητηριακή λειτουργία. Αν και η πλήρης μυελινοποίηση όντως αυξάνει την ταχύτητα της μετάδοσης, μια καλώς οργανωμένη νευρωνική δραστηριότητα και αισθητηριακή δεκτικότητα είναι δυνατή πολύ πριν "the nerve fibers are completely myelinate" (βλ. Bekoff & Fox, Postnatal Neural Ontology, Developmental Psychology 5:323-341, 1972). Ο DeMause θεωρεί ότι οι θέσεις του Langeworthly χρησιμοποιούνται ακόμα σε πολλούς χώρους της ιατρικής ακόμα και σε εγχειρήσεις νεογνών χωρίς αναισθητικό (βλ. Stephen M Maret, The prenatal person, University Press of America, 1997 p 132-133)

4. Bekoff & Fox, Postnatal Neural Ontology, Developmental Psychology 5:323-341, 1972

5. Kafkalides Zephyros, A: Knowledge as an emotional and intellectual realization of the unconscious. -Gnosiology, Psychedelic Drugs and Prenatal experiences. [ανακοίνωση στο 13ο Συνέδριο της International Society of prenatal and Perinatal Psychology and Medicine (ISPPM), Cagliari, Sardinia, Italy 24 Ιουνίου 2000 βλ. Neuro Endocrinology Letters Vol 21, No 4, 2000]

6. Στα 1897 ο Freud σε ένα γράμμα του στον Fliess, γράφει: "Es rückt mir jetzt alles mehr in die erste Lebensperiode bis zu drei Jahren" και τρεις εβδομάδες αργότερα "Die Vorzeit von bis zu 1,5 Jahren bekommt immer mehr Bedeutung" (Freud S, Brief an Wilhelm Fliess, 1887-1904, Frankfurt/M 1986) βλ.

Sepp Schindler, Towards a scientific approach to pre-natal psychology, IJPPM Vol 10(1998) No 4,415-428

7. Το κλασικό έργο του Otto Rank, *Das trauma des Geburt*, κυκλοφόρησε στα 1924 Το έργο του Sandor Ferenczi *Thalassa* κυκλοφόρησε στα γερμανικά το 1924 με τίτλο *Versuch einer genitaltheorie..*

8. Kafkalides Athanassios, *Intra-uterine security: The cause of the Oedipus and Electra Complexes in two cases treated with LSD25* (ανακοίνωση στο VI Διεθνές Συνέδριο Ψυχοθεραπείας, Wiesbaden 1967-βλ. *The international journal of prenatal and perinatal Psychology and Medicine*, V.8, No4,p.427-431, December 1996)

9. Τό φάρμακο παρασκευάστηκε στα 1938 αλλά η φαρμακοδυναμική δράση του ανακαλύφθηκε το 1943. βλ. Albert Hofmann, *LSD: My problem child*, McGraw-Hill, New York 1980

10. Ο φροϋδικός όρος "abreaction" σημαίνει την συγκινησιακή επαναβίωση των ψυχοτραυματικών εμπειριών από τον ψυχαναλυόμενο. Ο Freud θεωρούσε τη διαδικασία αυτή ως μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την επιτυχία των ψυχαναλυτικών συνεδριών. Η φαρμακοδυναμική ενέργεια των ψυχοδελωτικών σε μικρές δόσεις μπορεί να προκαλέσει συγκινησιακό και σωματικό συγχρονισμό των επαναβιούμενων ψυχοτραυματικών γεγονότων. Ο όρος "Abreaction" (Abreagieren) δημοσιεύτηκε από τον Freud and Breuer στα 1893 (βλ. Didier Anzieu, *L'auto-analyse de Freud et la découverte de la psychanalyse*, Presse Universitaires de France, Tome I, 1975, p. 122).

11. Από τα βασικότερα επιστημονικά άρθρα της εποχής σχετικά με το LSD : 1. Anderson (E. W.), Rawnsley(K). - *Clinical studies of lysergic acid diethylamide*. *Mschr. Psychiatr.*, 128, 38 (1954). 2. Busch (A. K.), Johnson (W. C.). - *LSD as an aid in psychotherapy*. *Dis. Nerv. System*, 11, 241 (1950). 3. Cohen (S.). - *Lysergic acid diethylamide: side effects and complications*. *J. nerv. ment. Dis.*, 130, 30-40 (1960). 4. Martin (J.). - *LSD treatment of chronic psychoneurotic patients under day-hospital conditions*. *Internat. J. Social Psychiatr.*, 3, 188 (1957). 5. Rothlin(E.). - *Pharmacology of lysergic acid diethylamide and some of its related compounds*. *J. Pharmacy Pharmacol.*, London, 9, 569 (1957). 6. Rothlin (E.), Cerlatti (A.). - *Pharmacology of LSD-25*. (From "*Lysergic acid diethylamide and mescaline in experimental psychiatry*"). Grune and Stratton, New York, 1956, p. 1. 7. Sandison (R. A.). - *Psychological aspects of the LSD treatment of the neuroses*. *J. Ment. Sc.*, 100, 508 (1954). 8. Sandison (R. :1.), Whitelaw (J. D. A.). - *Further studies in the therapeutic value of lysergic acid diethylamide in mental illness*. *J. Ment. Sc.*, 103, 332 (1957). 9. Sandison (R.A.), Spencer (A. M.), Whitelaw (J. D. A.). - *The therapeutic value of lysergic acid diethylamide in mental illness*. *J. Mental. Sc.*, 100, 491 (1954). 10. Stoll (A.), Hofmann (A.). - *Partialsynthese von Alkaloiden vom Typus des Ergobasins*. 6 Mitteilung über

Mutterkornalkaloide. *Helv. chim. Acta*, 26, 944 (1943).

11. Stoll (A.), Rothlin (E.), Rutschmann (J.), Schalch (W. R.). - *Distribution and fate of C¹⁴-labeled lysergic acid diethylamide (LSD-25) in the animal body*. *Experientia*, 11, 396 (1955).

12. Martin A Lee&Bruce Shlain, *Acid Dreams-The complete social history of LSD*, Grove Press New York 1992

13. Οι έρευνες με άδεια της FAD είχαν ξεκινήσει στο Spring Grove Hospital (1960-1965) και συνεχίστηκαν στο Maryland Psychiatric Research Center (1965-1976). Σήμερα ορισμένοι από τους ερευνητές της δεκαετίας του 1960, όπως ο Richard Yensen, συνεχίζουν την έρευνα στο Orenda Institute του Maryland. (MAPS-Vol 7 No 2 Spring 1997)

14. Σχετικά με το LSD βρίσκονται εν προόδω οι έρευνες των Albert A Kurland, Richard Yensen, Donna Dryer (Orenda Institute, Baltimore, Maryland), David Nichols (Purdue University), Nicole Maalste, Hans Ossebaard (Utrecht, Netherlands). Για το MDMA(άλλως *ecstasy*) ερευνούν οι ψυχίατροι Pedro Sopenana Rodriguez (Psychiatric Hospital of Madrid) , Franz Vollenweider (Psychiatric University Hospital - Zurich),, Michael Mithoefer , Charles Grob (Harbor - UCLA Medical Center, California), John Mendelson και Reese Jones (US San Francisco, California), Jordi Cami (Institut Municipal d; investigacio Medica, Barcelona). Για το MDMA και τη μνήμη ολοκληρώθηκε η εργασία των Karen Bolla et al στο John Hopkins University. Σχετικά με την Ketamine ερευνά ο Ρώσος ψυχίατρος Evgeny Krupitsky (St Petersburg), και οι Torsten Passie, Udo Schneider, Hiner Emrich (Hannover , Germany), Bowdle TA, Radant AD, Strassman RJ et al. (Department of psychiatry, Harborview Medical Center, University of Washington, Seattle) - Για την πρόοδο των ερευνών βλ. MAPS, *Psychedelic research around the world* - <http://www.maps.org/>

15. Αθανάσιος Καυκαλίδης, *Η γνώση της μήτρας, Η αυτοψυχογνωσία με ψυχοδελωτικά φάρμακα*, Εκδόσεις Ολκός, 1980 (Αγγλική έκδοση 1995, TR Publications)

16. Η Γνώση της μήτρας § 21

17. Οι Στωικοί έλεγαν: όταν γεννηθεί ο άνθρωπος έχει το ηγεμονικό μέρος της ψυχής ώσπερ χάρτην εύεργον εις απογραφήν. Εις τούτο μία εκάστη των εννοιών εναπογράφεται. Πρώτος δε της αναγραφής τρόπος ο δια των αισθήσεων(Πλουτ. Π.τ. αρ.σκ.Δ,11.Dox Graeci 400) Ο σχολιαστής του Αριστοτέλη Αλέξανδρος Αφροδισέας είπε την ψυχή άγραφον πινακίδα(Αλεξ Αφροδισέας, Π.ψυχ. 84,21) και ο Ιάμβλιχος γραμματείων άγραφον και ο Αριστοτέλης γραμματείων ω μηδέν ενυπάρχει εντελεχεία γεγραμμένον(Αριστοτέλης, περι Ψυχ. 429b 30 - 430 a 1). Η αντίληψη αυτή συνεχίστηκε στην Αναγέννηση με τον John Locke ο οποίος υποστήριξε ότι ο άνθρωπος γεννιέται ως "white paper, void of all characters, without any ideas", (βλ. *Essay Concerning Human Understanding*) . Οι θέσεις αυτές υποστηρίζονται α-

κόμα και σήμερα.

18. βλ. Εισαγωγή στην Αγγλική Έκδοση Athanassios Kafkalides, "The knowledge of the Womb, autopsychognosia with psychedelic drugs", TR 1995 και Ludwig Janus, Die fruhe Ich-Entwicklung im Spiegel der LSD-Psychotherapie von Athanassios Kafkalides, Zeitschrift fur individualpsychologie, 16 Jahrang, 1991

19. Kafkalides Zephyros, A. Fear, Rejection and

Aggressiveness in Autopsychognosia with Psychedelic Drugs, Int.J.Prenatal and Perinatal Psychology and Medicine Vol.11 (1999) No 1,19-32

20. P.G Fedor-Freybergh, Prenatal and Perinatal psychology and Medicine: New Interdisciplinary Science in the Changing World, IJPPPM και Psychoimmuno-neuroendocrinology: an interactive approach to modern philosophy in medicine and psychology, Neuroendocrinology Letters, 1999